

Aan Staatssecretaris
Van WKB/DGWB

nota

Beslisnota kabinetsreactie evaluatie WTMS

TER BESLISSING

Datum

27 juli 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/158959

Opgesteld door

Bescherming persoonsgegevens

Afdeling Waterveiligheid,
Directie Klimaatadaptatie,
Waterveiligheid en bestuur
Directoraat-Generaal Water
en Bodem

Bescherming persoonsgegevens

Beslistermijn

13 september 2022

Bijlage(n)

2

Aanleiding

De huidige Wet Taken Meteorologie en Seismologie (Wtms) heeft in 2016 de Wet op het KNMI opgevolgd. In de Wtms zijn de zorgplichten van de minister vastgelegd waaronder het uitbrengen van het algemeen weerbericht, waarschuwen voor gevaarlijk weer en onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast is opgenomen dat binnen vijf jaar na inwerkingtreding een verslag van doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk wordt uitgebracht. Deze evaluatie is in 2021 uitgevoerd doordat eerdere aanpassingen aan de onderliggende regeling (Regeling taken meteorologie en seismologie, hierna: Rtms) langer duurden dan gepland.

Op 14 december 2021 heeft uw voorganger de door adviesbureau Berenschot uitgevoerde evaluatie van de Wtms aan de Tweede Kamer gestuurd conform de lijn om externe rapporten zo snel mogelijk openbaar te maken. Daarbij is aangekondigd dat IenW met KNMI, weerbedrijven, EZK en vertegenwoordigers van veiligheidsregio's en waterschappen verder in gesprek zal gaan om de aanbevelingen uit te werken tot gedragen beleidsvoornemens. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden, maar kostten meer tijd dan aanvankelijk ingeschat en daarom is het niet gelukt om in het eerste kwartaal van 2022 de kabinetsreactie gereed te hebben. Inmiddels zijn de gesprekken gevoerd en ligt bijgevoegde kabinetsappreciatie voor u ter besluitvorming voor.

Geadviseerd besluit

- Instemmen met de voorgestelde beleidsvoornemens n.a.v. de wetsevaluatie.
- Instemmen met versturen van de brief aan de Tweede Kamer, mede namens de minister van EZK.

Verder biedt de hoofddirecteur KNMI aan om de werking van de beleidsvoornemens in de praktijk toe te lichten, voorafgaand aan verzending aan de Kamer. Mocht u hiervan gebruik willen maken dan kunt u dit laten inplannen.

Kernpunten

Zoals in de nota bij verzending van het rapport gemeld, concludeert Berenschot dat het stelsel van wet (Wtms) en regeling (Rtms) op hoofdlijnen goed functioneert en dat gebruikers tevreden zijn met producten/zorgtaken in de Wtms. De zorgplichten zoals vastgelegd in de Wtms worden door het KNMI uitgevoerd en alles daarbuiten wordt zo veel mogelijk aan de markt overgelaten.

afh. oord

Prima, wellicht ook goed om 't gesprek met de markt partijen te helden?

Berenschot ziet vanuit de bevindingen geen aanleiding om het stelsel ter discussie te stellen. Berenschot adviseert relatief kleine aanpassingen van de Wtms en Rtms om de uitvoeringspraktijk te verbeteren, publieke veiligheid beter te borgen en de verhouding tussen KNMI en markt te verbeteren.

Op basis van de aanbevelingen en gevoerde gesprekken worden de volgende aanpassingen voorgesteld:

- Hoofdlijnen en structuur van het huidige stelsel Wtms/Rtms blijven gehandhaafd.
- Onduidelijkheden voor KNMI worden weggenomen om veiligheidsregio's en waterschappen proactief en lokaal te kunnen waarschuwen bij verwacht of werkelijk maatschappij-ontwrichtend weer of calamiteiten waarbij het weer en belangrijke rol speelt (hierna gezamenlijk aangeduid als: calamiteiten).
- Daarnaast krijgt het KNMI de extra ruimte om ook buiten calamiteiten diensten te verlenen aan waterschappen (conform het KNMI-extranet).
- Ongewijzigd blijft dat dienstverlening aan provincies en gemeenten buiten tijden van calamiteiten niet door KNMI wordt gedaan.

Datum

27 juli 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/158959

Bijlage(n)

2

Argumentatie extra ruimte voor dienstverlening aan waterschappen:

- Hoofddoel is het optimaal borgen van de publieke veiligheid waarbij m.n. veiligheidsregio's en waterschappen een belangrijke rol spelen. KNMI levert nu al diensten aan waterschappen, maar met beperkingen. Daarbij worden verwachtingen en waarschuwingen in de toekomst beter.
- Het geven van extra ruimte aan het KNMI maakt het mogelijk dat KNMI de waterschappen ook buiten calamiteiten kan bedienen, zodat men in de praktijk steeds beter voorbereid kan zijn op calamiteiten. Dit vergemakkelijkt een 'single tone of voice' en sluit aan bij de wens van waterschappen.
- Bovenstaande is een uitbreiding van de KNMI-dienstverlening ter voorbereiding op calamiteiten die in het huidige stelsel al geborgd is. Deze extra ruimte voor KNMI kan mogelijk wel leiden tot een verschuiving in de bestaande marktverhoudingen.
- Standpunt weerbedrijven: 'single tone of voice' bij calamiteiten is voldoende geborgd in huidige stelsel van Wtms en Rtms en marktpartijen willen maximaal samenwerken om waarschuwingen in hun systemen op te nemen. Als wordt gekozen voor continue dienstverlening door het KNMI, dan wordt getreden in de bestaande marktverhoudingen en dat is onwenselijk.

- Verhelderd wordt dat KNMI op hun website en app het publiek binnen de huidige wettelijke weercodes lokaal mag waarschuwen om gericht anticiperen door het publiek mogelijk te maken. Ook wordt in het kader van de ontwikkeling van het Early Warning Centre (EWC) over ca. 1,5 jaar de KNMI-app vernieuwd waarbij deze als publieke basisdienst onder normale omstandigheden ook vooruitkijkende radarbeelden zal bevatten.

Argumentatie informeren publiek incl. vooruitkijkende radarbeelden:

- Lokaal waarschuwen voor calamiteiten hoort bij de publieke taak van het KNMI om zo gericht mogelijk te waarschuwen.
- Om het waarschuwingssysteem optimaal te laten werken wordt in internationaal verband gewerkt aan verbeterde weersverwachtingen, die in het kader van het Early Warning Centre (EWC), tot een vernieuwde waarschuwingssystematiek en een nieuwe KNMI-app leiden. Daarmee wordt het mogelijk om de overgang van normale omstandigheden naar waarschuwingen preciezer en meer geautomatiseerd in beeld te brengen. Dat betekent dat er, ook als er geen waarschuwingen zijn, op de website en op de app prognose-(radar)beelden te zien zullen zijn. Ook verschillende weerdiensten van omringende landen leveren een dergelijke basisdienst en dit is in lijn met EU-richtlijn 2019/1024 om overheidsinformatie real-time zo toegankelijk mogelijk te maken.
- Het herintroduceren van vooruitkijkende radarbeelden (in normale omstandigheden) is een wijziging van een recent besluit in het kader van de RTMS om vooruitkijkende radarbeelden te verwijderen van de KNMI-app en daarmee wordt mogelijk in de bestaande marktverhouding met commerciële weerapps getreden.
- Vooruitkijkende radarbeelden betreffen het weergeven van een (verbeterde) weerwachting. Daarbij is een app een nuttige

informatiedrager/communicatiemiddel (in het huidige tijdsframe een gebruikelijk middel om het publiek te informeren).

- **Standpunt weerbedrijven:** het is niet nodig om onder normale omstandigheden lokale verwachtingen, waaronder vooruitkijkende radarbeelden, op de KNMI-app weer te geven. De huidige commerciële weerapps leveren deze informatie al op dit moment. Met deze aanpassing wordt getreden in de bestaande marktverhoudingen. Daarnaast geven weerbedrijven er de voorkeur aan om door betere samenwerking met het KNMI waarschuwingen naar het publiek effectiever te ontsluiten.

- De samenwerking tussen KNMI en weerbedrijven wordt verbeterd door structurele overleggen onder leiding van IenW (de eigenaar van het KNMI) als onafhankelijk voorzitter.
- Het informeren van het algemeen publiek over het veranderende klimaat en daarmee samenhangende risico's wordt expliciet opgenomen als zorgplicht van de minister.
- In de Wtms wordt een basismetnet voor seismologie opgenomen als zorgplicht voor de minister van IenW. De specificaties daarvan worden uitgewerkt in de Rtms. De financiering van het basismetnet is de verantwoordelijkheid van EZK. Randvoorwaarde is dat er helderheid is over het benodigde financieringsmodel door EZK.

Datum

27 juli 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/158959

Bijlage(n)

2

Voor een aantal andere zaken worden geen wijzigingen in regelgeving voorgesteld, zoals bij gladheidsbestrijding, luchtvaartmeteo, ruimteweer en opleidingen.

Voor verdere argumentatie bij de voorgestelde aanpassingen en achtergronden zie de bijlage "Toelichting" hieronder.

Financiële/juridische overwegingen

De voorgestelde beleidsvoornemens hebben geen financiële consequenties voor IenW en zijn vooral gericht op verduidelijking van de zorgtaken en bijbehorende uitvoering.

De financiering van het basismetnet voor seismologie is de verantwoordelijkheid van EZK. Echter de financiering is nog niet definitief vastgelegd. Wel is de motie met nr. 33529-733 van 11 maart 2020 aangenomen die om een landelijk onafhankelijk meetnet vraagt. Op 17 februari 2022 heeft de staatssecretaris van EZK nogmaals toegezegd aan de Kamer om te komen met een plan voor onafhankelijk meetnet door KNMI.

Krachtenveld

KNMI

Het KNMI is van mening dat Berenschot de doeltreffendheid en effecten van de Wtms onvoldoende heeft onderzocht met name m.b.t. het 'markt-tenzij' principe en dat sommige aanbevelingen in onvoldoende mate leiden tot de oplossing van de gesignaleerde problemen.

Het KNMI ziet onder meer de volgende aandachtspunten:

- Het belang van proactief waarschuwen wordt geïllustreerd door de zware regenval in Limburg en Leersum in de zomer van 2021.
- Begrippen als 'unieke kennis' en 'markt-tenzij' zijn in de praktijk problematisch, onder meer omdat ze niet zijn gedefinieerd.
- Het KNMI wil meer (in PPS) samenwerken met marktpartijen.
- KNMI heeft geen aanwijsbevoegdheid voor meetlocaties: in de praktijk is het vinden van locaties in toenemende mate een knelpunt in de uitvoering.

In het kader van de aanpassing Wtms zal een uitvoerbaarheidstoets worden uitgevoerd.

Bestuursorganen

Veiligheidsregio's, waterschappen en andere bestuursorganen zijn tevreden over de meteorologische data, producten en diensten van zowel marktpartijen als het KNMI, maar vinden principieel dat zij onder alle omstandigheden diensten van het KNMI moeten kunnen afnemen. En vinden dus dat de belemmeringen in de huidige Wtms op dat punt moeten worden weggenomen. Daarbij komt dat ze in de huidige situatie in aanloop naar calamiteiten verplicht diensten van het KNMI moeten afnemen en ze (mogelijk) met twee systemen moeten werken.

Commerciële weerbedrijven

Deze partijen maken gebruik van data van het KNMI naast andere bronnen voor hun diensten. Sinds de afsplitsing van de commerciële taken van het KNMI in 1999 is een aantal van hen van mening dat het KNMI alleen fundamenteel onderzoek moet doen en dat alle operationele zaken bij de markt moeten liggen. Daarbij geven ze aan minstens zulke goede kwaliteit als het KNMI te kunnen leveren. In de periode na de evaluatie van de Rtms zijn deze partijen geconsulteerd via het OFL. Maar dit was later en minder dan sommigen van hen hadden verwacht en daarom zijn ze kritisch op het ministerie en het KNMI. Ondertussen is overleg opgestart met de weerbedrijven en is afgesproken dat voor de toekomstige wijzigingen in de Wtms en Rtms deze partijen goed worden meegenomen. Daarbij is geconstateerd dat het voor het vertrouwen van belang is om een constructieve overlegvorm met het KNMI te faciliteren.

Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)
SodM en EZK zien de noodzaak voor een uitbreiding van seismologische meetinfrastructuur in het licht van de energietransitie. EZK ziet de verantwoordelijkheid om dit te financieren.

Gebruikers KNMI-diensten en -data

Dit zijn bijvoorbeeld: Commerciële weerbedrijven, Rijkshavenmeester, Luchtverkeersleiding Nederland, Deltares, waterschappen in tijden van calamiteiten. Deze partijen geven aan dat de kwaliteit van onderzoek, infrastructuur, gegevens en dienstverlening door KNMI hoog zijn.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Concept Kamerbrief kabinetsreactie evaluatie WTMS	

Bijlage toelichting op volgende pagina.

Datum

27 juli 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/158959

Bijlage(n)

2

Bijlage: toelichting

Het stelsel van Wtms/Rtms is in 2016 ingevoerd na langdurige en zorgvuldige overweging van alle verschillende standpunten in het Overlegorgaan Infrastructuur en Milieu, het huidige Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL).

De achterliggende visie is dat:

- de zorgplichten voor de minister wettelijk worden vastgelegd;
- KNMI de wettelijke taken uitvoert zoals verzamelen van seismologische en meteorologische data, uitgeven van algemeen weerbericht, waarschuwen van publiek en ondersteunen van bestuursorganen bij dreigende calamiteiten en maatschappij-ontwrichtend weer, leveren van luchtvaartmeteo en zorgen voor wetenschappelijk onderzoek;
- KNMI data open ter beschikking stelt voor hergebruik;
- uitgangspunt is dat bij de levering van operationele, weegerelateerde producten en diensten buiten de Rijksoverheid in beginsel niet wordt getreden in de bestaande marktverhoudingen;
- uitzonderingen zijn: waarschuwen bij calamiteiten/maatschappij-ontwrichtend weer en daarbij passende gerichte verzoeken van veiligheidsregio's, in het geval van unieke kennis en bij specifieke verzoeken i.r.t. gerechtelijke procedures;
- bestuursorganen verplicht en kosteloos data van KNMI afnemen bij calamiteiten en maatschappij-ontwrichtend weer om te zorgen voor eenduidige berichtgeving ('single tone of voice');
- diensten die verder niet vallen onder de verplichte afname bij (dreiging van) calamiteiten waar het weer een belangrijke rol bij speelt door het KNMI tegen integrale kosten worden verleend;
- de onafhankelijkheid van KNMI-onderzoek is geborgd.

Datum

27 juli 2022.

Onze referentie

IENW/BSK-2022/158959

Bijlage(n)

2

Gezien de voorgeschiedenis, het politieke speelveld en de bevindingen van Berenschot is er op dit moment geen aanleiding om het stelsel fundamenteel te herzien. Daarmee blijft achterliggende visie gehandhaafd. Wel dient de uitvoerbaarheid te worden geactualiseerd en verbeterd.

Bij de aanbevelingen van Berenschot wordt hieronder per punt aangegeven hoe hiermee wordt omgegaan:

1. *Geen fundamentele wijzigingen:* er worden geen fundamentele wijzigingen doorgevoerd in het stelsel van Wtms en Rtms. In de Wtms zijn de zorgplichten van de minister opgenomen en in de Rtms wordt de uitvoering van deze taken uitgewerkt en toegedeeld aan het KNMI.
2. *Betere samenwerking:* onder leiding van de eigenaar van het KNMI (pSG) worden structurele (halfjaarlijkse) overleggen georganiseerd met KNMI en weerbedrijven over onder andere publiek-private samenwerking, geplande activiteiten en eventuele geschilpunten. Daarnaast organiseert het KNMI met weerbedrijven een structureel overleg voor (operationele) afstemming.
3. *Dienstverlening voor bestuursorganen en waarschuwen:* het KNMI heeft de wettelijke taak om algemeen publiek en bestuursorganen te waarschuwen bij verwacht gevaarlijk of maatschappij-ontwrichtend weer en dient dit proactief en lokaal te kunnen doen. Daarnaast nemen bestuursorganen ondersteuning verplicht af bij het KNMI in geval van een calamiteit of ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, indien daarbij het weer een belangrijke rol speelt.

Voorgestelde aanpassingen zijn:

- a. verhelderen dat KNMI proactief en lokaal bestuursorganen kan waarschuwen als het extreem weer ziet aankomen;
- b. KNMI krijgt de ruimte om ook buiten calamiteiten gedurende het jaar ondersteuning te leveren aan waterschappen zodat ze onder alle weersomstandigheden goed voorbereid zijn. Onder normale omstandigheden worden integrale kosten volgens het kostprijs model berekend;
- c. verhelderen dat KNMI in normale weersomstandigheden geen dienstverlening levert voor andere bestuursorganen zoals gemeenten en provincies;

- d. voor informeren publiek: KNMI levert *lokale* waarschuwingen voor het publiek op website/app met de wettelijke weercodes. Daarnaast wordt in het kader van de ontwikkeling van het Early Warning Centre (EWC) over ca. 1,5 jaar de KNMI-app vernieuwd waarbij deze als publieke basisdienst onder normale omstandigheden ook vooruitkijkende radarbeelden zal bevatten.

Argumentatie voor de voorstellen (3. Dienstverlening voor bestuursorganen en waarschuwen):

- Ad.3a. KNMI mag de veiligheidsregio's ook in de huidige Wtms al proactief en ruimer bedienen, maar dat kan helderder verwoord worden om terughoudendheid hierin te voorkomen. Dit past bij de veiligheidstaak en wordt door marktpartijen begrepen.
- Ad.3b. er is bij waterschappen behoefte aan extra dienstverlening door KNMI buiten calamiteiten, om niet te hoeven schakelen tussen informatiesystemen en de 'single tone of voice' te vergemakkelijken, als voorbereiding op calamiteiten.

Een aantal marktpartijen vindt dit niet in lijn met 'markt, tenzij' (omdat dit mogelijk concurrentie met lopende commerciële contracten zou kunnen opleveren) en vindt dat KNMI zich richting waterschappen conform de huidige Wtms moet beperken tot dienstverlening in aanloop naar calamiteiten (de publieke veiligheid komt daarmee niet in het geding en samenwerking in aanloop van calamiteiten is goed mogelijk).

- Ad.3c. door andere bestuursorganen explicieter uit te sluiten van dienstverlening door KNMI onder normale omstandigheden wordt 'markt, tenzij' verhelderd voor marktpartijen. Publieke veiligheid wordt verbeterd door de aanpassingen onder 3a en 3b.
- Ad.3d. Door lokaal (met alle benodigde communicatiemiddelen) te waarschuwen bij de wettelijke weercodes kan het publiek gericht anticiperen. In samenwerking met weerbedrijven kan het bereik van waarschuwingen verder worden vergroot.

Om het waarschuwingssysteem optimaal te laten werken wordt in internationaal verband gewerkt aan verbeterde weersverwachtingen, die in het kader van het Early Warning Centre (EWC), tot een vernieuwde waarschuwingssystematiek en een nieuwe KNMI-app leiden. Daarmee wordt het mogelijk om de overgang van normale omstandigheden naar waarschuwingen preciezer en meer geautomatiseerd in beeld te brengen. Dat betekent dat er, ook als er geen waarschuwingen zijn, op de website en op de app prognose-(radar)beelden te zien zullen zijn. Ook verschillende weerdiensten van omliggende landen leveren een dergelijke basisdienst en dit is in lijn met EU-richtlijn 2019/1024 om overheidsinformatie real-time zo toegankelijk mogelijk te maken. Het herintroduceren van vooruitkijkende radarbeelden (in normale omstandigheden) is een wijziging van een recent besluit in het kader van de RTMS om vooruitkijkende radarbeelden te verwijderen van de KNMI-app en daarmee wordt mogelijk in de bestaande marktverhouding met commerciële weerapps getreden. Vooruitkijkende radarbeelden betreffen het weergeven van een (verbeterde) weerverwachting. Daarbij is een app een nuttige informatiedrager/communicatiemiddel (in het huidige tijdsframe een gebruikelijk middel om het publiek te informeren);

4. *Informeren publiek over klimaat:* het informeren van het algemeen publiek over het veranderende klimaat een daarmee samenhangende risico's wordt opgenomen als zorgtaak van de minister van IenW in de Wtms.
 - a. In het instellingsbesluit van het KNMI is het adviseren en waarschuwen van de samenleving over risico's van weer en klimaat en andere geofysische verschijnselen al opgenomen.
 - b. Het toevoegen in de Wtms benadrukt dit als zorgtaak van de minister en als rol van het KNMI. En heeft geen financiële gevolgen.
5. *Borgen ruimteweer:* juridisch borgen van waarschuwen over ruimteweer.

Datum

27 juli 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/158959

Bijlage(n)

2

Hiervoor is geen aanpassing van de Wtms of Rtms vereist omdat de effecten en risico's van ruimteweer vallen onder de definitie van geofysische terreinen zoals die in de Wtms en Rtms zijn benoemd. Mogelijk vergt dit wel enige extra toelichting in de memorie van toelichting.

6. *Meteo-opleiding*: er is geen reden om het aanbieden van meteorologische opleidingen aan marktpartijen door het KNMI als zorgplicht van de overheid aan te merken.
7. *Seismologische basismetnet*: om te zorgen voor een adequaat seismisch meetnetwerk passend bij het toekomstige gebruik van de ondergrond ten behoeve van de energietransitie, wordt in de Wtms voor de minister van IenW de zorgplicht voor een basis seismologisch meetnet opgenomen. In de Rtms zullen hiervoor de specificaties worden vastgelegd. Randvoorwaarde is dat er vooraf helderheid is over het benodigde structurele financieringsmodel door EZK.

Datum

27 juli 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/158959

Bijlage(n)

2

Argumenten voor deze voorstellen (onder 7):

- Uit het Berenschotrapport is gebleken dat meer kleine marktpartijen op de energiemarkt mogelijk een risico vormen voor goede monitoring van seismische activiteit.
- Met dit voorstel wordt een basismetnet geborgd in de wet.
- De fijnmazigheid van het meetnet wordt verder uitgewerkt in Wtms/Rtms.
- Eventuele aanvullende eisen bij vergunningen vanuit de mijnbouwwetgeving zijn de verantwoordelijkheid van EZK.

Uit de gesprekken na publicatie van het rapport zijn twee punten naar voren gebracht door weerbedrijven waar geen aanbevelingen over zijn gedaan door Berenschot.

A. *Gladheidsbestrijdingsdienstverlening*

Weerbedrijven zijn van mening dat gladheidsbestrijding van Rijkswaterstaat (RWS) door marktpartijen zou moeten worden uitgevoerd.

De voorgestelde lijn (afgestemd met RWS) hierbij blijft:

- Juridisch kan RWS als onderdeel van het rijk niet worden uitgesloten om gebruik te maken van KNMI, dit omdat rijkspartijen deel uitmaken van dezelfde rechtspersoon: de Staat. De Staat kan ervoor kiezen om zijn taken en alle bijbehorende activiteiten daarin zelf te verrichten.
- Juridisch is er geen belemmering voor RWS om gladheidsbestrijding door weerbedrijven te laten doen, dat was voor 2015 ook het geval. RWS heeft in 2014 echter besloten deze diensten door KNMI te laten leveren, omdat uit een pilot is gebleken dat de kwaliteit van de KNMI-diensten naar de mening van RWS beter was, de KNMI-dienstverlening beter aansloot bij de veranderde vraag van RWS (minder advies, meer basis meteo-informatie) en vanwege de 'single tone of voice' door gebruik van dezelfde basisinformatie.
- Weerbedrijven kunnen altijd het gesprek met RWS aangaan.

B. *Luchtvaartmeteodienstverlening*

Weerbedrijven zijn van mening dat meteorologische diensten voor de luchtvaart door marktpartijen uitgevoerd zouden moeten worden.

De voorgestelde lijn (afgestemd met DGLM) hierbij blijft om deze meteodiensten bij KNMI te houden op basis van de volgende ongewijzigde argumenten:

- De minister is namens de Nederlandse Staat eindverantwoordelijk voor de luchtvaartveiligheid en luchtvaartmeteorologie is een cruciaal onderdeel daarvan.
- De internationale regels en afspraken gaan uit van één door de Staat aangewezen luchtvaartmeteorologische dienstverlener.
- De continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening is, uit het oogpunt van veiligheid, efficiency/capaciteit en milieu, van uitzonderlijk groot belang. Een eventuele transitie is tijdrovend en kostbaar en (financiële) problemen en marktposities van een commerciële provider zijn een groot risico.
- De belangrijkste stakeholders zien geen aanleiding om een andere provider te kiezen, noch vanuit financieel noch kwalitatief oogpunt.

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk

IENW/BSK-2022/158957

Datum
Betreft Kabinetsreactie evaluatie Wtms

Geachte voorzitter,

Met deze brief bied ik mede namens de minister van EZK uw Kamer de kabinetsappreciatie aan van de evaluatie van de Wet Taken Meteorologie en Seismologie (Wtms). Met de uitvoering van deze evaluatie is voldaan aan de verplichting om de wet te evalueren. Naar aanleiding van de evaluatie, de resulterende aanbevelingen en de nadere gesprekken de afgelopen maanden ben ik voornemens de wet en onderliggende regeling (Rtms) op een aantal punten te wijzigen.

Evaluatie Wtms

In de Wtms zijn de zorgplichten van de minister vastgelegd waaronder het uitbrengen van het algemeen weerbericht, waarschuwen voor gevaarlijk weer en onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast is opgenomen dat binnen vijf jaar na inwerkingtreding een verslag van doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk wordt uitgebracht. Deze evaluatie is in 2021 uitgevoerd.

Op 14 december 2021 heeft mijn ambtsvoorganger de door adviesbureau Berenschot uitgevoerde evaluatie van de Wtms aan uw Kamer gestuurd. Met de aankondiging om in gesprek te gaan met het KNMI, weerbedrijven, EZK en vertegenwoordigers van veiligheidsregio's en waterschappen om de aanbevelingen uit te werken tot gedragen beleidsvoornemens.

Berenschot concludeert dat het stelsel van de wet en de regeling op hoofdlijnen goed functioneert en dat gebruikers van de data, diensten en informatie tevreden zijn met de beschikbaarheid en kwaliteit daarvan. De zorgplichten zoals vastgelegd in de Wtms worden door het KNMI uitgevoerd en alles daarbuiten wordt zo veel mogelijk aan de markt overgelaten. Berenschot ziet vanuit de bevindingen geen aanleiding om het stelsel ter discussie te stellen. Berenschot adviseert enkele aanpassingen van de Wtms en Rtms om de uitvoeringspraktijk te verbeteren, publieke veiligheid beter te borgen en de verhouding tussen KNMI en markt te verbeteren.

Achtergrond Wtms

Het stelsel van de Wtms en Rtms is in 2016 ingevoerd na langdurige en zorgvuldige overweging van alle verschillende standpunten in het Overlegorgaan

Infrastructuur en Milieu, het huidige Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL).

De achterliggende visie is dat:

- de zorgplichten voor de minister wettelijk worden vastgelegd;
- het KNMI de wettelijke taken uitvoert zoals verzamelen van seismologische en meteorologische data, uitgeven van het algemeen weerbericht, waarschuwen van publiek en ondersteunen van bestuursorganen bij (dreigende) calamiteiten en maatschappij-ontwrichtend weer, leveren van luchtvaartmeteo en zorgen voor wetenschappelijk onderzoek;
- het KNMI data open ter beschikking stelt voor hergebruik;
- het uitgangspunt is dat bij de levering van operationele, weegerelateerde producten en diensten buiten de Rijksoverheid in beginsel niet wordt getreden in de bestaande marktverhoudingen;
- uitzonderingen zijn: waarschuwen bij gevaarlijk of maatschappij-ontwrichtend weer, gerichte verzoeken van in de veiligheidsregio's samenwerkende partners in verband met de openbare orde en veiligheid, bij unieke kennis en wanneer de opdrachtgever uit de aard van zijn werkzaamheden geen gebruik kan maken van niet-ambtelijke opdrachtnemers (bijvoorbeeld bij vragen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid of bij gerechtelijke procedures);
- bestuursorganen verplicht en kosteloos data van KNMI afnemen bij verwacht of werkelijk maatschappij-ontwrichtend weer of calamiteiten waarbij het weer en belangrijke rol speelt (hierna gezamenlijk aangeduid als: calamiteiten) om te zorgen voor eenduidige berichtgeving ('single tone of voice');
- diensten die verder niet vallen onder de verplichte afname door het KNMI tegen integrale kosten worden verleend;
- de onafhankelijkheid van KNMI-onderzoek is geborgd.

Aanpassingen

Gezien deze voorgeschiedenis, het politieke speelveld en de bevindingen van Berenschot is er op dit moment geen aanleiding om het stelsel fundamenteel te herzien. Daarmee blijft achterliggende visie gehandhaafd. Op grond van de bevindingen van Berenschot en de gesprekken die de afgelopen tijd zijn gevoerd, ben ik voornemens de werkbaarheid en uitvoerbaarheid te actualiseren en verbeteren. Daarom worden de aanbevelingen van Berenschot op de volgende manier ingevuld:

1. *Geen fundamentele wijzigingen:* er worden geen fundamentele wijzigingen doorgevoerd in het stelsel van de Wtms en de Rtms.
2. *Betere samenwerking:* onder leiding van IenW worden structurele overleggen georganiseerd met KNMI en weerbedrijven. Daarnaast organiseert het KNMI met weerbedrijven een structureel overleg voor (operationele) afstemming.
3. *Dienstverlening voor bestuursorganen en waarschuwen:*
 - a) Verhelderd wordt dat KNMI proactief en lokaal bestuursorganen kan waarschuwen als het extreem weer ziet aankomen.
 - b) KNMI krijgt de ruimte om ook buiten calamiteiten ondersteuning te leveren aan waterschappen zodat ze onder alle weersomstandigheden goed voorbereid zijn op calamiteiten. Onder normale omstandigheden worden integrale kosten volgens het kostprijs model berekend.
 - c) Ongewijzigd blijft dat dienstverlening aan provincies en gemeenten buiten tijden van calamiteiten niet door KNMI wordt gedaan.
 - d) Verhelderd wordt dat KNMI op zijn website en app het publiek binnen de huidige wettelijke weercodes lokaal mag waarschuwen om gerichter anticiperen door het publiek mogelijk te maken. Ook wordt in het kader van de ontwikkeling van het Early Warning Centre (EWC) over ca. 1,5 jaar de KNMI-app vernieuwd waarbij deze als publieke basisdienst onder normale omstandigheden ook vooruitkijkende radarbeelden zal bevatten.
4. *Informereren publiek over klimaat:* het informeren van het algemeen publiek over de veranderingen van het klimaat een daarmee samenhangende risico's wordt opgenomen als zorgtaak van de minister in de Wtms.

5. *Borgen ruimteweer*: regelgeving wordt niet aangepast, omdat de effecten en risico's van ruimteweer vallen onder de definitie van geofysische terreinen zoals die in de Wtms en Rtms zijn benoemd.
6. *Meteo-opleiding*: er is geen reden om het aanbieden van meteorologische opleidingen aan marktpartijen door het KNMI in de Wtms als zorgplicht van de minister aan te merken.
7. *Seismologische basismetnet*: Om te zorgen voor een adequaat seismisch meetnetwerk passend bij het toekomstige gebruik van de ondergrond ten behoeve van de energietransitie, wordt in de Wtms de zorgplicht voor een basis seismologisch meetnet opgenomen. In de Rtms zullen hiervoor de specificaties worden vastgelegd.

Tot slot zijn er in de gevoerde gesprekken door weerbedrijven twee aanvullende punten ingebracht waar geen aanbevelingen over zijn gedaan door Berenschot.

- Een aantal weerbedrijven is van mening dat voor de gladheidsbestrijding van Rijkswaterstaat meteodienstverlening door marktpartijen zou moeten worden uitgevoerd.
- Ook voor meteorologische dienstverlening voor de luchtvaart is een aantal weerbedrijven van mening dat dit door marktpartijen zou moeten worden uitgevoerd.

Hierbij moet worden opgemerkt dat Rijkswaterstaat en het Directoraat-Generaal Luchtvaart en Maritieme zaken en het KNMI als rijkspartijen deel uit maken van dezelfde rechtspersoon: de Staat, en daarom kunnen kiezen of ze gebruik maken van het KNMI voor de invulling van hun taken. Er is geen juridische belemmering voor Rijkswaterstaat om de meteodienstverlening ten behoeve van gladheidsbestrijding door weerbedrijven te laten doen, maar op basis van een pilot is in 2014 gekozen voor de KNMI-dienstverlening omdat die beter aansloot bij de veranderde vraag van Rijkswaterstaat en vanwege de 'single tone of voice' door gebruik van dezelfde basisinformatie.

Wat betreft de luchtvaartmeteorologie geldt dat de minister namens de Nederlandse Staat eindverantwoordelijk is voor de luchtvaartveiligheid en meteodienstverlening is daar een cruciaal onderdeel van. De internationale regels en afspraken gaan uit van één door de Staat aangewezen luchtvaartmeteorologische dienstverlener. Daarnaast is de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening uit het oogpunt van veiligheid, efficiency/capaciteit en milieu, van uitzonderlijk groot belang. Er is geen aanleiding om deze dienstverlening naar marktpartijen over te hevelen, want dit levert onwenselijke risico's op en bemoeilijkt internationale samenwerking.

Vervolg

Ik ben voornemens deze voorstellen voor wijzigingen in de Wtms en daaruit voortvloeiende aanpassingen in de Rtms door te voeren.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. V.L.W.A. Heijnen

Aan
Van

Staatssecretaris
Bevat persoonsgegevens

nota

Vervoltraject Evaluatie WTMS

TER BESLISSING

Datum

28 oktober 2021

Onze referentie

IENW/BSK-2021/330794

Contactpersoon

Bevat persoonsgegevens

Directoraat-Generaal Water
en Bodem

Bevat persoonsgegevens

Beslistermijn

Voor kerstreces

Uiterlijk bij

15 november 2021

Bijlage(n)

1. Rapport evaluatie WTMS
2. Aanbevelingen en voorlopige beelden (in nota)
3. Kamerbrief publicatie

Aanleiding

Berenschot heeft op 1 november 2021 het evaluatierapport over de Wet Taken Meteorologie en Seismologie (WTMS) opgeleverd met daarin een aantal aanbevelingen (*bijlage 1*). Op basis van een bureaustudie en interviews met een dertigtal partijen heeft Berenschot de werking en toekomstbestendigheid van de WTMS geëvalueerd. Op basis hiervan doen ze een aantal aanbevelingen die hieronder worden toegelicht. Met deze nota wordt u hierover geïnformeerd en kunt u desgewenst reageren op de aanbevelingen en het beeld (*bijlage 2*). Verder wordt een besluit gevraagd over openbaarmaking van het rapport en het vervoltraject ter besluitvorming.

Geadviseerd besluit

- Kennis te nemen van en desgewenst te reflecteren op de aanbevelingen van Berenschot en onderstaande beleidsbeelden en discussiepunten.
- Een keuze te maken hoe u het rapport van Berenschot naar de Tweede Kamer wilt zenden:
 1. Ofwel het rapport verzenden voor het kerstreces voorzien van een korte brief (*zie bijlage 3*) met verwijzing naar het vervoltraject met de relevante partijen dat zal leiden tot de formele beleidsreactie over mogelijke wijzigingen in WTMS en RTMS.
 2. Danwel het rapport later verzenden in het eerste kwartaal 2022 met een brief met daarin een beleidsmatige appreciatie bij het Berenschot rapport. U wordt geadviseerd optie 1 te kiezen (*zie argumentatie hieronder*).

Kernpunten

Het algemene streven is om evaluatierapporten zo snel mogelijk openbaar te maken en daarbij ook aan te geven wat het kabinet daar mee gaat doen.

De voorgelegde keuze is: optie 1 (direct de Kamer informeren zonder beleidsduiding) of optie 2 (eerste kwartaal 2022 informeren met duiding).

1. Publiceren voor het kerstreces met procesvoorstel (= advies DGWB):
 - *Voordelen*: het rapport is openbaar en daarmee transparant voor o.a. weerbedrijven die hierop zitten te wachten. Daarnaast geeft het de tijd om in openheid over aanbevelingen te spreken met alle partijen. Tot slot is het passend bij de demissionaire status van het kabinet om geen (mogelijk) politiek gevoelige uitspraken over wetswijzigingen te doen.
 - *Nadelen*: partijen zouden in het openbaar al stelling kunnen nemen en vragen kunnen uitlokken. KNMI verwacht dat zonder duiding het rapport

een eigen leven kan gaan leiden. Wij zien hiervoor geen directe aanleiding en zou dit zich voordoen, dan worden geen politieke risico's verwacht.

2. Publiceren met beleidsreactie (voorkeur KNMI):

- *Voordelen*: het rapport kan in één keer met inhoudelijke reactie van het Kabinet naar de kamer.
- *Nadelen*: het kan langer duren dan voorzien als gesprekken moeizaam lopen, beleidskeuzes lastig blijken te zijn of door de start van een nieuw kabinet. En direct betrokkenen zoals weerbedrijven kunnen alleen onder embargo het rapport krijgen wat geen beeld van transparantie opwekt.

Datum

28 oktober 2021

Onze referentie

IENW/BSK-2021/330794

Toelichting op het rapport

Berenschot concludeert dat het stelsel van wet (WTMS) en regeling (RTMS) op zich goed functioneert en dat gebruikers tevreden zijn over producten/zorgtaken in de WTMS. Belangrijk onderdeel van het stelsel is het 'markt tenzij'-principe en bijbehorende taakverdelingen. Berenschot ziet vanuit de bevindingen geen aanleiding om het 'markt tenzij'-principe ter discussie te stellen. Het KNMI vindt dat dit onvoldoende is onderzocht. Berenschot adviseert relatief kleine aanpassingen van de WTMS en RTMS en om de verhoudingen tussen KNMI en markt in de uitvoeringspraktijk te optimaliseren.

De volledige aanbevelingen met voorlopige beelden vindt u in de bijlage (2) onderaan deze nota en het bijgevoegde rapport (bijlage 1).

Voorlopige beleidsmatige beeld bij aanbevelingen

- Er is voor beleid geen aanleiding om de WTMS/RTMS-structuur te wijzigen, hoewel KNMI de 'markt tenzij'-benadering wel ter discussie stelt ('waarom KNMI beperken'). Met het 'markt-tenzij' principe is dienstverlening van KNMI aan bestuursorganen/derden destijds beperkt om deze (groei)markt zich te laten ontwikkelen en de wettelijke zorgtaken te beperken tot publieke veiligheid en onderzoek. Zo dienen (volgens de WTMS) wanneer calamiteiten niet aan de orde zijn, praktische maatwerk-adviezen aan bestuursorganen/derden over meteorologische zaken (zoals klimaatadaptief maken van infrastructuur) in principe door weerbedrijven/marktpartijen te worden geleverd.
- Het is nodig om de verhoudingen tussen KNMI en weerbedrijven te verbeteren door een betere structurele werkvorm/overlegstructuur (met onafhankelijke voorzitter). Dit kan meer begrip en mogelijkheden voor samenwerking stimuleren.
- Belemmeringen voor KNMI om proactief en lokaal te kunnen waarschuwen bij dreigende calamiteiten moeten worden opgeheven.
- Meer aandacht voor klimaat, ruimteweer en het seismologisch meetnet in WTMS of RTMS zal in overleg met EZK worden besproken.

Vervolgtraject

Sommige aanbevelingen van Berenschot vragen om mogelijk politieke keuzes over rolverdeling tussen KNMI en weerbedrijven, waarin balans moet zijn tussen de publieke taak van het KNMI en commerciële belangen.

De uitwerking van de aanbevelingen tot een beleidsvoornemen kost bovendien tijd. Daarom wordt geadviseerd om het vervolgtraject eerst in te richten met specifieke consultaties alvorens een beleidsappreciatie naar de Kamer te sturen.

Om tot goede beleidskeuze te komen wordt een aantal gerichte consultaties geadviseerd:

- Consultatie van weerbedrijven en KNMI om te komen tot een werk/overlegvorm (onder onafhankelijk voorzitterschap), gericht op structureel betere afstemming en samenwerking.
- Consultatie van bestuursorganen zoals waterschappen en veiligheidsregio's om na te gaan welke aanpassingen in de WTMS of RTMS nodig zijn om proactief waarschuwen bij calamiteiten mogelijk te maken.

- Consultatie van het ministerie van EZK over welke aanpassingen in de WTMS nodig zijn voor de taken op het gebied van klimaat, ruimteweer en het toekomstbestendig maken van het seismologisch meetnet.

Na deze consultatie kunt u in het eerste kwartaal 2022 een beleidsvoornemen naar de Kamer sturen. Daarna zal dit voornemen (zo nodig) vertaald worden naar juridische wijzigingen in de WTMS en RTMS.

Krachtenveld

KNMI

Het KNMI is van mening dat Berenschot de doeltreffendheid en effecten van de WTMS onvoldoende heeft onderzocht en dat sommige aanbevelingen in onvoldoende mate leiden tot de oplossing van de gesignaleerde problemen. Het Berenschot rapport straalt geen urgentie uit terwijl het KNMI deze wel voelt.

Het KNMI mag tegen integrale kostprijs voor derden wetenschappelijk onderzoek doen, diensten leveren bij 'unieke kennis', second opinions geven en aanvullende diensten verlenen op basis van overeenkomsten in aanvulling op het aanbod van open data. Daarnaast moet het KNMI bij calamiteiten kosteloos bestuursorganen ondersteunen.

Maar het KNMI ziet (i.r.t. deze kaders) de volgende risico's/aandachtspunten:

- Bij een toename van extreem weer mogen er geen beperkingen zijn, ook in de koude fase, om tijdig en proactief te waarschuwen. De manier waarop de Wet Veiligheidsregio's informatievoorziening regelt, is hier ook van belang. Het belang van proactief waarschuwen wordt geïllustreerd door de zware regenval in Limburg en Leersum in de zomer van 2021.
- Ontwikkeling van het Early Warning Centre (EWC) wordt mogelijk gehinderd of sterk vertraagd. Het EWC betreft een ambitieus en innovatief programma in opdracht van de Bestuursraad van IenW met het doel om schade en slachtoffers te voorkomen bij een toename van extreem weer als gevolg van klimaatverandering. Deze ontwikkeling is in volle gang, in lijn met meteorologische instituten in andere landen, gestimuleerd door de World Meteorological Organization (WMO).
In nieuwe situaties van extreem weer en klimaatverandering kunnen meer/andere of combinaties van risico's optreden (zoals bij bosbranden) waarbij er onzekerheid is over of het KNMI daarvoor kan waarschuwen als die niet expliciet in de WTMS of RTMS zijn opgenomen.
- Het KNMI ziet geen daadwerkelijke marktwerking of concurrentie tussen commerciële weerbureau 's en de overheid/het KNMI.
- KNMI vindt begrippen als 'unieke kennis' en 'markt-tenzij' in de praktijk problematisch.
- Het KNMI wil meer (in PPS) samenwerken met marktpartijen, maar geeft aan dat (juridisch) moeilijk te vinden.

Gebruikers KNMI-diensten en -data

Dit zijn bijvoorbeeld: Rijkshavenmeester, Luchtverkeersleiding Nederland, Deltares, waterschappen in tijden van calamiteiten. Deze partijen geven aan dat de kwaliteit van onderzoek, infrastructuur, gegevens en dienstverlening door KNMI hoog zijn. Maar bijvoorbeeld veiligheidsregio's en waterschappen geven aan dat ze ook voorafgaande aan calamiteiten gebruik willen kunnen maken van het KNMI om de publieke veiligheid beter te borgen. Daarbij komt dat ze in de huidige situatie in het geval van calamiteiten verplicht diensten van het KNMI moeten afnemen en ze dus met twee systemen moeten werken.

Weerbedrijven

Deze partijen maken gebruik van data van het KNMI naast andere bronnen voor hun diensten. Sinds de afsplitsing van de commerciële taken van het KNMI zijn zij van mening dat het KNMI alleen fundamenteel onderzoek moet doen en dat alle operationele zaken bij de markt moeten liggen. Daarbij geven ze aan minstens

Datum

28 oktober 2021

Onze referentie

IENW/BSK-2021/330794

zulke goede kwaliteit als het KNMI te kunnen leveren. In de periode na de evaluatie van de RTMS zijn deze partijen geconsulteerd via het OFL. Maar dit was later en minder dan sommigen van hen hadden verwacht en zouden willen. Hierdoor werden sommigen verrast door de wijzigingen en is hun vertrouwen in het ministerie en de relatie met het KNMI gedaald. Ondertussen is wel overleg opgestart met de weerbedrijven en is afgesproken dat voor de toekomstige wijzigingen in de WTMS en RTMS deze partijen goed worden meegenomen. Daarbij is geconstateerd dat het voor het vertrouwen van belang is om een constructieve overlegvorm met het KNMI te faciliteren.

Datum

28 oktober 2021

Onze referentie

IENW/BSK-2021/330794

Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)

SodM en EZK zien de noodzaak voor een uitbreiding van seismologische meetinfrastructuur in het licht van de energietransitie. Alleen de vraag is hoe dat het beste geborgd kan worden en wie daar de eventuele financiële verantwoordelijkheid voor heeft. Dat moet, evenals de prioriteiten en financiering bij informeren over klimaat en waarschuwen voor ruimteweer tussen IenW en EZK worden besproken.

Bevat persoonsgegevens

Bevat persoonsgegevens

Bijlage 2: Aanbevelingen Berenschot met (eerste) beelden beleid

Onder de aanbevelingen hieronder is de letterlijke tekst uit het rapport herhaald.

Aanbeveling 1

Wij adviseren de opzet en structuur van de WTMS niet te wijzigen. De Wet in zijn huidige vorm draagt doeltreffend bij aan het realiseren van de beoogde publieke waarde. Dat komt mede omdat de minister op een goede manier invulling geeft aan zijn zorgplichten. Er zijn wel enkele ingrepen nodig om het stelsel van meteorologie en seismologie beter te laten functioneren. Daarbij gaat het wat ons betreft vooral om het optimaliseren van de verhoudingen in de uitvoeringspraktijk en relatief kleine aanpassingen van de WTMS en RTMS.

Datum

28 oktober 2021

Onze referentie

IENW/BSK-2021/330794

Opmerkingen tijdens traject: Weerbedrijven vinden de huidige wet helder, maar willen niet dat er meer mogelijkheden voor het KNMI komen op basis van wijzigingen. En als er al wijzigingen komen willen ze daar intensiever in worden meegenomen. En het KNMI vindt dat de opzet en structuur van de Wet onvoldoende zijn onderzocht door Berenschot.

Beleidsbeeld: Wijzigingen in de RTMS en WTMS kunnen de uitvoeringspraktijk verbeteren, maar er is geen reden om de structuur (van wet en regeling) te wijzigen.

Aanbeveling 2

Wij adviseren het Ministerie van IenW, het KNMI en de weerbedrijven om periodiek constructieve overleggen te organiseren over de afbakening van taken van het KNMI. Het Ministerie van IenW moet daarin als stelselverantwoordelijke de dialoog faciliteren en, wanneer KNMI en weerbedrijven er niet uit komen, na een zorgvuldige consultatie, duidelijkheid bieden in grensgevallen. Wij zien deze dialoog als noodzakelijk om de spanning in de meteorologische sector tussen weerbedrijven en het KNMI weg te nemen en daarmee de uitvoeringspraktijk te verbeteren. Dit biedt ook een platform voor toekomstige discussies over de rol van markt en overheid die ontstaan door nieuwe (technologische) ontwikkelingen.

Opmerkingen tijdens traject: Een dergelijk overleg heeft plaatsgevonden in het OFL onder leiding van een voorzitter van het OFL tot en met de evaluatie van de RTMS in 2018. Er werden steeds meer incidenten besproken en het OFL werd als scheidsrechter aangekeken. Daarom heeft het OFL aangegeven zich te willen beperken tot zijn wettelijke taak rond het consulteren van beleidsvoornemens (waaronder wettelijke wijzigingen). Weerbedrijven waren echter tevreden met deze vorm omdat hierin onder onafhankelijk voorzitterschap gediscussieerd kon worden over de taken van KNMI. Sinds 2018 was er geen structureel overleg tussen KNMI en weerbedrijven meer over taakverdelingen en was er meer wantrouwen naar elkaar. Inmiddels organiseert het KNMI nu zelf een breder overleg met weerbedrijven en een maatschappelijke adviesraad, waar naast weerbedrijven andere partijen zitten die gebruik maken van het KNMI. Dit voldoet niet aan de behoefte van sommige weerbedrijven waar het gaat om diensten en taken die het KNMI doet. Het KNMI vindt het lastig om dit goed in te richten omdat commerciële weerbedrijven het onderling vaak niet eens zijn. En vindt het moeilijk om af te bakenen wie je dan wel en niet moet uitnodigen om een goede afspiegeling van de meteosector te zien.

Beleidsbeeld: Hierin zijn twee stappen. Eerste stap is een consultatieoverleg om te komen tot verwerken van de aanbevelingen uit de evaluatie WTMS. De tweede stap is het instellen van een structurele werk/overlegvorm over de taakverdelingen tussen KNMI en marktpartijen in de geest van het Protocol unieke kennis. Hierbij kan ervoor worden gekozen om een onafhankelijk extern voorzitter aan te wijzen of vanuit de eigenaar/IenW het gesprek te leiden.

Aanbeveling 3

Wij adviseren de RTMS aan te passen zodat het KNMI proactief contact mag opnemen met bestuursorganen als het extreem weer ziet aankomen en bij extreem weer lokaal mag waarschuwen. Hiermee kan de minister beter invulling geven aan haar zorgplichten en de publieke veiligheid bij extreem weer beter borgen. Voor het proactief contact opnemen, kan het begrip 'desgevraagd' uit de WTMS worden uitgewerkt zodat het KNMI uit eigen beweging contact mag opnemen met bestuursorganen in het geval van verwacht maatschappij-ontwrichtend weer. Dat kan bijvoorbeeld door in artikel 11 van de RTMS aan te geven dat vanuit decentrale overheden standaard de vraag uitstaat richting het KNMI om geïnformeerd te worden indien extreem weer zich naar verwachting gaat voordoen. Voor het mogelijk maken van lokaal waarschuwen kan artikel 6 van de RTMS worden aangepast. Beide aanpassingen moeten worden vormgegeven in goed overleg met het KNMI en weerbedrijven om tot een goede aanpassing te komen.

Datum

28 oktober 2021

Onze referentie

IENW/BSK-2021/330794

Opmerkingen tijdens traject: Weerbedrijven ervaren meer ruimte voor KNMI als een bedreiging van hun markt, maar het is een wettelijke taak van het KNMI om te waarschuwen bij dreigende calamiteiten. Het KNMI acht het belangrijk dat het KNMI de plicht krijgt om breder en op continue basis samen te werken met waterschappen en veiligheidsregio's. En vindt dat de minister hiermee beter invulling kan geven aan de zorgplichten en de publieke veiligheid bij extreem weer.

Beleidsbeeld: KNMI moet voldoende ruimte hebben om partijen (veiligheidsregio's/waterschappen) op het juiste moment te kunnen waarschuwen bij dreigende calamiteiten. Hiermee kan de minister beter invulling geven aan haar zorgplichten en de publieke veiligheid bij extreem weer beter borgen. Niet urgente zaken/maatwerkvragen vanuit bestuursorganen zouden conform het 'markt tenzij'-principe moeten worden opgepakt door de markt. Afstemming hierover zou in de in te stellen werk/overlegvorm moeten plaatsvinden.

Aanbeveling 4

Wij adviseren het Ministerie van IenW te overwegen in de WTMS een aanvullende zorgplicht op te nemen voor de minister voor het informeren van het algemene publiek over klimaat. Informatie over het klimaat is namelijk van groot belang voor de samenleving zodat burgers en bedrijven kunnen inspelen op het klimaat. Met het toedelen van een zorgplicht aan de minister kan de kwaliteit en continuïteit van de informatie geborgd worden. Voor de invulling van deze zorgplicht adviseren we in de RTMS de taken van het KNMI uit te werken. Wij zien daarin een rol voor het KNMI in het beschikbaar stellen van informatie voor het maatschappelijk debat en activiteiten die bijdragen aan innovaties en ontwikkelingen die inspelen op het klimaat.

Opmerkingen tijdens traject: Het beeld is dat het KNMI deze taken al oppakt (met klimaatsignaal en -scenario's) op basis van het Instellingsbesluit KNMI maar dat is niet expliciet opgenomen in de WTMS. KNMI ondersteunt deze aanbeveling.

Beleidsbeeld: Op zich goed om deze taak wettelijk vast te leggen. Wel moet bezien worden hoe zich dit verhoudt tot taken van de minister van EZK en wat de financiële implicaties zijn.

Aanbeveling 5

Wij adviseren het Ministerie van IenW het onderzoek van en waarschuwen over ruimteweer als taak van het KNMI juridisch te borgen. Wij adviseren hiervoor te zoeken naar mogelijkheden in de RTMS. Alleen als die er niet zijn, is een aanpassing van een van de bestaande zorgplichten in de WTMS een optie of kan er een nieuwe zorgplicht voor de minister worden toegevoegd.

Opmerkingen tijdens traject: Op dit moment werkt KNMI aan een waarschuwingssysteem waar EZK en IenW aan meebetalen. Na 2022 echter stopt de financiering van EZK (zonder nieuwe afspraken). Weerbedrijven geven aan dat er ook marktpartijen zijn die eventueel een waarschuwingssysteem zouden kunnen opzetten. KNMI ondersteunt deze aanbeveling en pleit ook voor bredere interpretatie van de zorgtaken in het licht van waarschuwen voor toekomstige risico's van andere geofysische verschijnselen.

Datum

28 oktober 2021

Onze referentie

IENW/BSK-2021/330794

Beleidsbeeld: Het is een logische zorgplicht voor de minister en taak voor het KNMI. De vraag is of het daadwerkelijk een specifieke taak is of dat het onder 'geofysische verschijnselen' in de WTMS kan vallen.

Aanbeveling 6

Wij zien geen reden om de WTMS of RTMS aan te passen zodat het KNMI opleidingen kan aanbieden aan marktpartijen. Het is ons inziens niet passend om het geven van meteorologische opleidingen juridisch als taak bij de overheid te beleggen. Er zijn wel andere vormen denkbaar waarbij het KNMI kan bijdragen aan opleidingen in de sector in samenwerking met marktpartijen en kennisinstellingen. Wij adviseren het KNMI en weerbedrijven dit soort samenwerkingen verder te onderzoeken om aan de behoefte van weerbedrijven te kunnen voldoen.

Opmerkingen tijdens traject: Er zijn wel vormen denkbaar waarbij het KNMI kan bijdragen aan opleidingen in de sector in samenwerking met marktpartijen en kennisinstellingen. Vrijwel alle weerbedrijven geven aan dat zij niet tegen het geven van opleidingen door het KNMI zijn, maar dat dit met de opleidingsinstellingen moet worden besproken. KNMI voelt zich door de huidige WTMS beperkt, want zou graag opleidingen verzorgen.

Beleidsbeeld: Het gaat naar verwachting om een beperkt personen per jaar en het is goed als het KNMI daarin een rol heeft, maar het is geen wettelijke taak. In overleg met marktpartijen en onderwijsinstellingen moet hier een vorm voor worden gevonden.

Aanbeveling 7

Wij adviseren het Ministerie van IenW en het Ministerie van EZK verder te onderzoeken hoe de geïdentificeerde knelpunten voor de aanleg van een fijnmazige seismologische meetinfrastructuur het beste opgelost kunnen worden. Startpunt daarin is het duidelijk maken wat er minimaal noodzakelijk is voor een toekomstbestendig meetnetwerk. Op basis daarvan moet een besluit genomen worden hoe dat meetnetwerk aangelegd wordt. Daarvoor moet in ieder geval overwogen worden de aanleg en beheer als taak toe te delen aan het KNMI of het aanpassen van de vergunningseisen in de Mijnbouwwet en -besluit.

Opmerkingen tijdens traject: Startpunt daarin is duidelijk maken wat er minimaal noodzakelijk is voor een toekomstbestendig meetnetwerk. Op basis daarvan moet een besluit genomen worden hoe dat meetnetwerk aangelegd wordt. Daarvoor moet in ieder geval overwogen worden de aanleg en beheer als taak toe te delen aan het KNMI of om de vergunningseisen in de Mijnbouwwet en -besluit aan te passen. Met deze aanbeveling is het KNMI het eens.

Beleidsbeeld: de manier waarop een toekomstbestendige fijnmazige meetinfrastructuur aangelegd wordt, moet eerst worden onderzocht. Advies hierbij om eerst (in afstemming met EZK) onderzoek te doen en daarna met EZK te besluiten hoe aanleg en beheer tussen IenW en EZK geregeld en gefinancierd worden.